

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

წელწიკულ

2020

სპეციალური გამოცემა

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

წარმოადგენლის როლი მედიაციის პროცესში მხარის საუკეთესო ინტერესების დაცვისა და სამართლებრივი რისკების დაზღვევის უზრუნველსაყოფად

წინამდებარე სტატიის მიზანს წახმოდგენს მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წახმომადგენლის ფუნდამენტური როლის წახმოჩინება. ამასთან, ნაშრომის ფაჩვებში მიმოხილულია საკუთრივ, ადვოკატის პროფესიული გამოწვევები და მის ეთიკურ ვალდებულებებთან დაკავშირებული საკითხები, რომლის ფონზეც წახმოჩენილია ადვოკატის პროფესიული ვალდებულებისა და ქცევის სტანდარტების უხილვითაგადაჭაჭვულობა მედიაციისა და სასამართლო პროცესის შედახებითსამართლებრივ ასპექტში, რომელიც სასამართლო პროცესში შეჭიბვითობის პრინციპიდან მედიაციის პროცესში გიანსფოხმუხებული „ბილი უნახების“¹ სახით ვლინდება.

საკვანძო სიტყვები: ადვოკატ-წახმომადგენელი, ეთიკური ვალდებულება, სტანდარტი, დიხებულება, ეფექტიანი პროცესი, თვითგამოკვევა, ინტეხესი, სამართლებრივი რისკები, კმაყოფილების ხახისხი.

1. შესავალი

„სხედყოფილ მსოფლიოში მხოლოდ ნებაყოფლობითი მედიაცია იახსებება, მაგხამ მე ახ ვფიქრობ, ხომ დღევანდელი საზოგადოება და ჩვენი სამართლებრივი კულტუხა ამ დონემდღა მისული...“²

დღევანდელი რეალობის გათვალისწინებით მედიაცია წარმოადგენს საკმაოდ სწრაფად განვითარებად და მზარდი ტენდენციის მქონე დავის გადაწყვეტის ალტერნატიულ საშუალებას მთელი მსოფლიოს მასშტაბით იმდენად, რამდენადაც ცივილიზებული სამყაროსათვის მედიაცია კონფლიქტის რეგულირების ეფექტიან ალტერნატიულ ინსტრუმენტს წარმოადგენს.³ მედიაცია თავისი არსით არის კომუნიკაცია,⁴ უფრო ზუსტად კი, სწორი კომუნიკაცია, რომელიც მიმართული არ არის მოდავე მხარეებისათვის დამახასიათებელი დესტრუქციული ურთიერთობის გაღრმავებისაკენ.

მედიაციის პროცესი მხარეთა ინტერესების საუკეთესო შეთანხმებაა, რომელიც თითოეულის საუკეთესო ინტერესიდან იღებს სათავეს. დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეს ეფექტიანი საშუალება მოდავე მხარეებს შესაძლებლობას აძლევს პროცესის ფუნდამენტური პრინციპის - თვითგამოკვევის საფუძველზე გამოარკვიონ, როგორც საკუთარი, ისე ერთმანეთის ინტერესები⁵ და მივიდნენ დავის ორმხრივად სასარგებლო გადაწყვეტამდე.

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტი, თსუ-ის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრის სტაჟიორი.

¹ იგულისხმება მოლაპარაკებისათვის საჭირო უნარები.

² Relis T., Perceptions in Litigation and Mediation: Lawyers, Defendants, Plaintiffs and Gendered Parties, Cambridge University Press, New York, 2009, 65, შემდგომი მითითებით: წუღაძე ა., ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, თბ., 2017, 18.

³ Berkel G., Zur Diskussion gestellt: Deal Mediation als Konfliktbeilegung, Zeitschrift für Konfliktmanagement (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Köln, 2018, 61.

⁴ Brown K. L., Confidentiality in Mediation: Status and Implications, Journal of Dispute Resolutions, Issue 2, 1991, 335.

⁵ Bäumerich M., Güterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 23.

მედიაცია მხარეთა შეთანხმებასა და ინტერესებზე ორიენტირებული დავის გადაწყვეტის მნიშვნელოვანი მექანიზმია, რომელიც ერთი მხრივ, უზრუნველყოფს დავის მოგვარებას დროის მოკლე მონაკვეთში, ხოლო მეორე მხრივ, ხელს უწყობს ადამიანებს შორის სოციალური ურთიერთობის აღდგენა-შენარჩუნებას.⁶ ბუნებრივია, აღნიშნული თავისთავად გულისხმობს მედიაციის პროცესში ჩართული მხარეების მიერ გონივრულად დაზოგილ მატერიალურ ხარჯსა და ადამიანურ რესურსს.

მედიაციის დოქტრინაში ამ პროცესთან მიმართებით აღნიშნულია, რომ მედიაციაში მხარეები საკუთარ ინტერესებზე არიან ორიენტირებულნი და მათზე უკეთ არავინ იცის თუ რა კონკრეტული ინტერესები ამოძრავებთ მათ და რა შედეგით სურთ რომ დასრულდეს მედიაცია, შესაბამისად, სწორედ მხარეები არიან მედიაციის მსვლელობის ფაქტობრივი ხელმძღვანელები,⁷ ხოლო თავის მხრივ, ნებისმიერ ურთიერთობაში ინტერესთა თანხვედრა შემდგომი კონსენსუსის წინაპირობაა.⁸

მედიაციის არსის ყველაზე მკვეთრი გამოხატვა და ამავედროულად, მისი განვითარების უმთავრესი მიზეზი სწორედ ის ფაქტორია, რომ მოდავე მხარეებს აქვთ შესაძლებლობა დაასრულონ დავა მათი საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინებით და ამ გზით შეინარჩუნონ შემდგომი, ჯანსაღი სოციალური ურთიერთობა.

საინტერესოა, საკუთრივ, სამართლიანობის სტანდარტი მედიაციის ცნებისა და პროცესის ასპექტში. სამართლიანობა მედიაციის ცნების მახასიათებელი სტანდარტია.⁹ რომელიც თავისებურია და სპეციფიკურობით ხასიათდება. მედიაციის პროცესი იძლევა იმ უნიკალურ შესაძლებლობას, რომ მხარეებმა ინდივიდუალურად, საკუთარი სამართლიანობის შეგრძნებით დაასრულონ პროცესი, რაც საბოლოო ჯამში მხარეთა კმაყოფილებას იწვევს და მხარეთა საერთო გადამკვეთი წერტილით სრულდება. სწორედ ამ გზით უნდა უზრუნველყოს მედიაციამ პროცესში მონაწილე ორივე მხარის კმაყოფილება,¹⁰ მით უფრო იმ პირობებში, როდესაც ისინი ურთიერთობას იწყებენ დაპირისპირებით, ხოლო პროცესს ასრულებენ შეთანხმებით.¹¹

მხარეთა მიერ მედიაციის პროცესიდან მომდინარე მაქსიმალური სიკეთის გამოყენების ინტერესის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია იმ ფაქტორის გათვალისწინება, რომ მათ გაანალიზებული ჰქონდეთ მიმდინარე დავაში ამ პროცესის მნიშვნელობა, რადგანაც იმ პირობებშიც კი, თუ ისინი მედიაციის პროცესს ურთიერთშეთანხმებით ვერ დაასრულებენ, მათ იმაზე უკეთ ეცოდინებათ წარმოშობილი კონფლიქტის გამომწვევი მიზეზები, მათ შორის, ერთმანეთის ძლიერი და სუსტი მხარეები, ვიდრე ეს პროცესის დაწყებამდე იცოდნენ. ამდენად, მედიაციის პროცესში მონაწილეობას მხარეებისათვის ყოველთვის მოაქვს ურთიერთობის დადებითი ხასიათი და აძლევს მათ მოლაპარაკების პოზიტიური განვითარების შესაძლებლობას.

⁶ *გყემადიძე ს.*, მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, თბ., 2016, 8.

⁷ *Schwarz K.*, *Mediation Collaborative Law –Collaborative Practice*, Schriften der Johannes-Kepler-Universität Linz, Trauner Verlag, 2010, 9.

⁸ *Steffek F.*, *Skizzen einer Gerechtigkeitstheorie für das Privatrecht – Individuen, Interessen, Kohärenz, Konsens und Ausgleich in Gedächtnisschrift für Hannes Unberath, Arnold Stefan, Lorenz Stephan.*, C.H.Beck, München, 2015, 436.

⁹ *Steffek F., Unberath H., (eds.), Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C.*, *Regulating Dispute Resolution ADR and Access to Justice at the Crossroads*, Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2013, 17.

¹⁰ *Schreiber A.*, *Obligatorische Beratung und Mediation*, Duncker&Humblot, Berlin, 2007, 87.

¹¹ *Dieter A., Montada L., Schulze A.*, *Gerechtigkeit im Konfliktmanagement und in der Mediation*, Campus Verlag, Frankfurt/New York, 2000, 33.

2. ადვოკატ-წარმომადგენლის მონაწილეობა მედიაციის პროცესში

2.1. ადვოკატი, როგორც მართლმსაჯულების განხორციელების მნიშვნელოვანი რგოლი

ადვოკატი თვითრეგულირებადი და თავისუფალი პროფესიის წარმომადგენელი პირია, რომელსაც თავისი საქმიანობის განხორციელებისას საკუთარი ქცევის მთავარ ორიენტირად ადვოკატთა პროფესიის როლის გაძლიერებასა და საზოგადოებაში ნდობის მოპოვებას უნდა განიხილავდეს. ადვოკატი, როგორც მართლმსაჯულების წარმომადგენელი მნიშვნელოვანი რგოლი, ყოველთვის უნდა ზრუნავდეს საზოგადოების მხრიდან ადვოკატის პროფესიის პატივისა და ღირსების შენარჩუნებაზე, ასევე, მის უწყვეტ განვითარებაზე.

ადვოკატსა და კლიენტს შორის ურთიერთობა იმთავითვე დატვირთულია ფიდუციური ურთიერთობის ელემენტებით. ფიდუციურად მიიჩნევა განსაკუთრებულ ნდობაზე დაფუძნებული ურთიერთობა, რომელიც ურთიერთობის ერთ მხარეს მეორე მხარის ინტერესებზე განსაკუთრებული ზრუნვის ვალდებულებას აკისრებს. ასეთ ურთიერთობებში ერთი მხარე, კონკრეტულ შემთხვევაში - ადვოკატი, მნიშვნელოვან უპირატესობას ფლობს თავისი სპეციალური ცოდნისა და კვალიფიკაციის გამო. სწორედ ამიტაა განპირობებული ის ფაქტი, რომ ფიდუციური ურთიერთობა განსაკუთრებულ, მაღალი პროფესიონალიზმით ნაკარნახევ, კეთილსინდისიერ ქცევას მოითხოვს „სუსტი მხარის“ ინტერესების დაცვისას. ამდენად, ადვოკატსა და კლიენტს შორის ფიდუციური ურთიერთობის არსებობა ადვოკატის მიერ კლიენტის ინტერესებზე მაღალი ხარისხით ზრუნვას მოითხოვს.¹²

თანამედროვე იურიდიულ დოქტრინაში ადვოკატის როლი ფართოდ განიმარტება და გულისხმობს კლიენტთა და სხვა პირთა დახმარებას სამართლებრივი პრობლემების ყველაზე ეფექტიანი და ნაკლებად საზიანო მეთოდებით.¹³

საქართველოს ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი¹⁴ ადგენს ადვოკატთა როლისა და მისი ეთიკური თუ პროფესიული ვალდებულებების შესახებ მნიშვნელოვან სტანდარტებს, რომელიც კიდევ უფრო საინტერესო საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის მიერ მიღებული გადამწყვეტილებებით ხდება, რომელიც სიცოცხლისუნარიანს ხდის ზემოხსენებულ კოდექსში ადვოკატთა ქცევის სტანდარტებს. ბუნებრივია, თითოეული პრინციპი საკუთარ თავში განსაკუთრებულ მიზნობრივ მნიშვნელობას მოიცავს და თავისთავად ადგენს წარმომადგენელთა ქცევის სტანდარტს. ამდენად, ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის თითოეული პრინციპი, როგორც საადვოკატო საქმიანობისას სახელმძღვანელო ღირებულების მნიშვნელობა, საინტერესოდ წარმოჩინდა ეთიკის კომისიის, როგორც სასამართლოს მსგავსი ფუნქციის მქონე ორგანოს პრაქტიკაში.

ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსით დადგენილი ქცევის სტანდარტების განხილვა კონკრეტულ შემთხვევაში საინტერესოა იმდენად, რამდენადაც მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის მონაწილეობის შემთხვევაში მასზე ვრცელდება ის ეთიკური ვალდებულებები და სტანდარტები, რომელიც დადგენილია კონკრეტულ ქვეყანაში ადვოკატთა ეთიკის კოდექსით.¹⁵

¹² *Garner* (ed.), *Black's Law Dictionary*, Eight Edition, Thomson West, 2004, 1315.

¹³ *Menkel-Meado C.*, *Plapinger E.*, *Model Rule for the Lawyer as Third-Party Neutral*, Preamble, CRP Georgetown Commission on Ethics and Standards in ADR, 2002, 3.

¹⁴ ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი დამტკიცებულია საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის საერთო კრების მიერ 2006 წლის 15 აპრილს, 2012 წლის 8 დეკემბრის შემდგომი ცვლილებებითა და დამატებებით.

¹⁵ *Chern C.*, *International Commercial Mediation*, Informa London, 2008, 122.

ეთიკის კომისიამ თავის ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში ერთმნიშვნელოვნად განსაზღვრა და დაადგინა, რომ ადვოკატმა ნებისმიერ ვითარებაში უნდა შეინარჩუნოს პროფესიული ღირსება, გამოიჩინოს მოთმინება და პატივი სცეს თავის საქმიანობას. ადვოკატი უნდა შეეცადოს, თავი აარიდოს იმგვარ ქმედებასა და გამონათქვამებს, რაც არ შეესაბამება ადვოკატის მაღალ როლს საზოგადოებაში და ხელს უშლის ამ პროფესიისადმი საზოგადოებრივი ნდობის მოპოვებას.¹⁶ ეთიკის კომისიამ გადაწყვეტილებაში აღნიშნა ისიც, რომ თითოეული ადვოკატის როლი, იყოს იგი თუნდაც მინიმალისტური კონკრეტულ შემთხვევაში, იმდენად ფუნდამენტურია, რომ შეიძლება მარტივი პროფესიული გადაცდომითაც კი კითხვის ნიშნის ქვეშ დადგეს კლიენტისათვის მთელი ადვოკატთა კორპუსის საიმედოობა და ეთიკურობა.¹⁷

შესაბამისად, საუბარია ადვოკატის პროფესიული ქცევის სტანდარტების ურთიერთაგადაჯაჭვულობაზე მედიაციისა და სასამართლო პროცესის ასპექტში, რომელიც სასამართლო პროცესში შეჯიბრებითობის პრინციპის არსებობით ვლინდება, ხოლო მედიაციის პროცესში ტრანსფორმირდება და სახეცვლილად წარმოგვიდგება მოლაპარაკების ასპექტში. გარდა ამისა, სამართალწარმოება მოითხოვს მტკიცებულებათა საჯაროობას, ხოლო მედიაციის ეფექტიანობა ემყარება კონფიდენციალურობას.¹⁸

მედიაციის ეთიკის რეგულირება სახელმწიფო პოლიტიკის ნაწილია იმდენად, რამდენადაც იგი უნდა ეფუძნებოდეს ეროვნულ-მორალურ ღირებულებებს, იგი ერის სოციალური ერთობასა და კულტურას უნდა გამოხატავდეს.¹⁹ სწორედ ამიტომ, ეთიკის წესების განსაზღვრა არ გულისხმობს ერთი რომელიმე, ცალკეული კოდექსის ავტომატურ რეცეფციას.²⁰

მედიაციის პროცესის ფარგლებში წარმომადგენლის მხრიდან მნიშვნელოვანია ადვოკატთა ქცევის თითოეული სტანდარტის განუხრელი დაცვა, რათა პროცესი მხარეებისათვის იყოს სწრაფი და ეფექტიანი. მოცემული სტატიის ფარგლებში განხილულია მედიაციის პროცესში წარმომადგენლის როლი, მხარის ინტერესების დაცვის პრინციპის რეალიზების უზრუნველყოფის ასპექტში.

ამდენად, მედიაციის დოქტრინაში სამართლიანად არის აღნიშნული, რომ მედიაციის პროცესში მონაწილე ადვოკატ-წარმომადგენლის მხრიდან სწორი ფორმით მოლაპარაკებების წარმართვა არის ის მთავარი ინსტრუმენტი,²¹ რომელიც არსებითია მედიაციის პროცესის წარმატებით დასასრულებლად. გარდა ამისა, ადვოკატის, როგორც მართლმსაჯულების მნიშვნელოვანი რგოლისა და სამართლებრივი რისკების დაზღვევის ერთგვარი გარანტის ჩართულობა უთუოდ აუცილებელია ნებისმიერ სამართლებრივად მნიშვნელოვან პროცესსა თუ პროცედურაში.²²

¹⁶ სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2014 წლის 16 ივნისის გადაწყვეტილება, 5.

¹⁷ იქვე.

¹⁸ Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, *Journal on Dispute Resolution*, Vol. 2:1, 1986, 45.

¹⁹ ჩიჭაშვიდი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 30.

²⁰ Rovine A.V. (ed.), *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation*, The Fordham Papers 2014, Fordham Law School, Brill – Nijhoff, 2015, 116, შემდგომი მითითებით: ჩიჭაშვიდი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 30.

²¹ Frascogna J., Hetherington H. L., *The Lawyer's Guide to Negotiation*, American Bar Association, 2009, 1.

²² ჩანგდაძე ხ., ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 230.

ადვოკატ-მედიატორის ეთიკური ქცევის სტანდარტები შეიძლება მოწესრიგდეს, როგორც ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსით, ასევე ამ წესების გაფართოებული გაგებითა და მედიაციის პროცესში მისი ფუნქციურად განსხვავებული როლით განპირობებულ, ქცევის სპეციალური, ეთიკური სტანდარტების ერთობლიობით.²³

მაშინ, როდესაც მედიატორისათვის ქცევის წესების დადგენა იმთავითვე გულისხმობს კონცეპტუალურ წინააღმდეგობას მედიაციის ბუნებასთან, რამეთუ მისი არსობრივი ნიშნული ნებაყოფლობითობა და არამბოჭავი ხასიათია, მედიაციის პროცესში ჩართულ წარმომადგენელს შეიძლება გარკვეული ეთიკური სტანდარტები დაუწესდეს მხარის მიმართ. როგორც ეთიკური ნორმებისთვის არათავსებადია ზედმეტი მოქნილობა, ისე მედიაციისათვის არსობრივად შეუსაბამოა გარკვეული ჩარჩოების, სტანდარტების დაწესება და მათი მკაცრი აღსრულების უზრუნველყოფა.²⁴

2.2. ადვოკატ-წარმომადგენლის ქცევის სტანდარტი მედიაციის პროცესში

მედიაციის დოქტრინაში გამოთქმულია მოსაზრება იმის შესახებ, რომ ვინაიდან მედიაციის პროცესში ჩართული მხარეები თვითგამორკვევის ფარგლებში თავად განსაზღვრავენ საკუთარ ინტერესებს და ეს პროცესი დაცლილია სამართლებრივი ფორმლობებისა და მხარეთა შეჯიბრებითობისაგან, მხარისათვის ადვოკატის საჭიროება არ დგას. გარდა ამისა, ხშირად კითხვის ნიშნის ქვეშ დგას საკითხი, იმასთან დაკავშირებით, უნდა იყოს თუ არა მედიაციის პროცესში ჩართული წარმომადგენელი აუცილებლად ადვოკატი.²⁵

მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ჩართვის საჭიროების ეჭვქვეშ დაყენება შესაძლებელია გამომდინარეობდეს იმ არსებული მოსაზრებიდან, რომლის თანახმადაც, ადვოკატები თავისი ბუნებით ორიენტირებულნი არიან კლიენტის ინტერესებზე და ხელს ვერ შეუწყობენ შეთანხმებული პროცესისა თუ შედეგის მიღწევას. მეორე მხრივ, გასაზიარებელია მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ ადვოკატებს ამ პროცესში მხოლოდ დამატებითი ღირებულების შექმნა შეუძლიათ, რაც გამოიხატება ინფორმაციის გადამუშავებაში, ფაქტობრივი გარემოებების უკან მდგომი სამართლებრივი რისკების ანალიზში, რაც საბოლოო ჯამში, პროცესის მიმდინარეობისას სწორი პოზიციის ტრანსფორმაციაში ეხმარება კლიენტს.²⁶ ამდენად, ადვოკატ-წარმომადგენელი მედიაციის პროცესში არათუ „ხელისშემშლელი ბარიერი“, არამედ ერთგვარად „მშვიდობის დამამყარებელია“.²⁷ მით უფრო იმ პირობებში, როდესაც არაადვოკატი წარმომადგენლებიც ხშირად ადასტურებენ, რომ პროცესში ადვოკატის წარმომადგენლობის ჩართულობით მედიაცია უფრო წარმატებულ პროცესად იქცევა.²⁸ აღნიშნული გამომდინარეობს იურისტების იმ უშუალო უნარებიდან და შესაძლებლობიდან - გაუჩინონ მარწმუნებლებს მედიაციისადმი სწორი აღქმა და მოახდინონ პროცესში მათი ეფექტური ჩართულობა. ამდენად, იურისტები მხარეებისთვის მედიაციის პროცესისადმი ნდობის გაჩენის პირველწყაროს წარმომადგენენ, რაც თავის მხრივ, მხარისათვის უსაფრთხოებისა და სტაბილურობის ხარისხის გაუმჯობესებასაც გულისხმობს. შესაბა-

²³ ჩიგაშვიდი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 29.

²⁴ იქვე, 31.

²⁵ Goodman A., *Mediation Advocacy*, 2nd Ed., Nova, 2010, 25.

²⁶ Menkel-Meadow J. C., Love P. L., Schneider A. K., Sternlight R. J., *Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model*, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 53.

²⁷ Walker S., Smith D., *Advising and Representing Clients at Mediation*, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 3.

²⁸ იქვე, 55.

მისად, იურისტების ჩართულობა მედაციის პროცესში ფუნდამენტური მნიშვნელობის მქონეა.²⁹ ამასთან, აღნიშნული, შემდგომში მედიაციის ჯანსაღი და სწორი პრაქტიკის დანერგვის წინაპირობას წარმოადგენს და ცხადია, იურიდიულ პრაქტიკაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს.³⁰

ადვოკატის განსაკუთრებული როლი, ჯერ კიდევ, მედიაციის ინიცირებასთან დაკავშირებით იკვეთება, რადგან სწორედ ადვოკატს აქვს ყველაზე მჭიდრო კავშირი და წვდომა, გაუწიოს საკუთარ კლიენტს სწორი, ეფექტიანი და შედეგზე ორიენტირებული კონსულტაცია. მედიაციის პროცესში ჩართვასა და მოლაპარაკების დაწყებამდეც კი ადვოკატს აქვს შესაძლებლობა შეუქმნას საკუთარ კლიენტს ისეთი განწყობა, რომელიც ორიენტირებულს გახდის მას მაქსიმალურად გამოსატოს საკუთარი ინტერესები და მოახდინოს მათი სწორი ფორმულირება. ერთმნიშვნელოვანია, რომ ადვოკატ-წარმომადგენელმა საკუთარი კლიენტი შესაბამისად უნდა მოამზადოს.³¹ ამდენად, ადვოკატის რეკომენდაციას მედიაციის ინიცირების თაობაზე შემდგომი პროცესის განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭება.³² ადვოკატ-წარმომადგენელი ყოველთვის მხარის ინტერესებისთვის მაქსიმალურად სარგებლიანი შეთანხმების მიღწევას უნდა ეცადოს.³³ ვინაიდან ადვოკატ-კლიენტის ურთიერთობისას ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საკითხი, სწორედ კლიენტის ინტერესებია, როგორც ადვოკატის პროფესიული საქმიანობის ამოსავალი წერტილი.³⁴ კლიენტის ინტერესების პატივისცემა ადვოკატის პირდაპირი ვალდებულებაა.³⁵

დოქტრინაში აღნიშნულია, რომ მხარე ყოველთვის უნდა აკვირდებოდეს იმას, თუ რამდენად ხორციელდება მის მიმართ მეორე მხარისგან რაიმე გავლენა, რომელიც მეორე მხარეს გააჩნია მის მიმართ.³⁶ გონივრულია ვარაუდი იმის შესახებ, რომ ემოციური პალიტრის ზემოქმედების პირობებში, მხარეს გაუჭირდეს ზემოხსენებულ ასპექტზე ყურადღების გამახვილება, ანდაც მასზე აქცენტი მხოლოდ იმ დროს გააკეთოს, როცა უკვე განხორციელებულია მის მიმართ რაიმე სახის უარყოფითი გავლენა მეორე მხარისაგან.

ამდენად, არსებითია მედიაციის პროცესში წარმომადგენლის როლი, რამეთუ წარმომადგენელს შესაძლებლობა აქვს მესამე, ობიექტური თვალით და ამავდროულად, საკუთარ კლიენტზე ორიენტირებულობის პირობებში გონივრულად შეაფასოს მეორე მხარისაგან მომდინარე რისკები და დროულად განახორციელოს შესაბამისი რეაგირება საკუთარი კლიენტისა და მისი ინტერესების დაცვის უზრუნველსაყოფად.

მედიაციის პროცესში მოდავე მხარეების პოზიციები და შეთავაზებები მეტი ბუნდოვანებით ხასიათდება, ვიდრე ეს, როგორც წესი, სასამართლო პროცესს ახასიათებს. რამეთუ სასამართლოში კონკრეტული საქმისწარმოების ფარგლებში მხარეებს მათ ადვოკატებთან ერთად შესაძლებლობა აქვთ გაეცნონ არსებულ სასამართლო პრაქტიკას, შესაბამისი ფორმით შეაფასონ მოსალოდნელი გადანყვეტილება და განსაზღვრონ მეორე მხარის სამართლებრივი მდგომარეობა. მედიაციის პროცესში, როდესაც მხარეები

²⁹ *Margaret S. H.*, *The Blackwell Handbook of Mediation*, Blackwell Publishing, Great Britain, Oxford, 2006, 89.

³⁰ *Reuben C. R.*, *The Lawyer Turns Peacemaker*, A.B.A.J, 1996, 54.

³¹ *Mann V. J.*, *The Mediation Paradox: Collaborative Combat*, 2011, 10, <<https://www.jamsadr.com/files/uploads/documents/articles/mann-mediation-paradox-2011.pdf>> [21.12.2019].

³² *Goodman A.*, *Mediation Advocacy*, 2nd Ed., Nova, 2010, 5.

³³ *Roth B. J.*, *Ethical Considerations for Advocates in Mediation*, *Massachusetts Lawyer's Weekly*, 2005, 2.

³⁴ ჩანგდაძე *h.*, ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 230.

³⁵ კვაჭაძე *მ.*, გასიგაშვიდი *ე.*, ბოჭორიშვიდი *კ.*, კოხჩახია *ი.*, ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის კომენტარები ეთიკის კომისიის პრაქტიკაზე დაყრდნობით, თბ., 2011, 14.

³⁶ *Witte E. H.*, *Van Quaakebeke N.*, *Eckloff T.*, *Machts als sozialpsychologisches Konzept in Möslein F.*, *Private Macht*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016, 67.

წარმომადგენლებთან ერთად ერთგვებიან პროცესში მათ შორის არსებობს თეთრი ფარდა, რომელიც მხარეთათვის პროცესამდე უცნობ ინფორმაციას, პოზიციას, შეთავაზებებსა და ინტერესებს ფარავს. სწორედ ამიტომ, არსებითია ერთმანეთისაგან განვასხვავოთ ადვოკატთა პროფესიული ეთიკა სასამართლოში მიმდინარე საქმისწარმოებისა და მედიაციის პროცესის სპეციფიკური მიმდინარეობისას. ამდენად, მედიაციის ეთიკა თვისობრივად განსხვავებულ კონცეპტუალურ ანალიზს მოითხოვს, რადგან აქ იურისტის პროფესიული სტანდარტები და მედიატორის ეთიკის ნორმები ურთიერთგადაჯაჭვულია.³⁷

შესაბამისად, არსებითია მედიაციის პროცესში მონაწილე მხარეს ჰყავდეს წარმომადგენელი, რომელიც უზრუნველყოფს მედიაციის პროცესში ჩართული კლიენტისათვის იმ სამართლებრივი რისკების შეფასებასა და თავიდან აცილებას, რომელიც ცალკეულ შემთხვევაში მეორე მხარის შეთავაზებიდან შეიძლება მომდინარეობდეს. ბუნებრივია, მედიაციის პროცესში წარმომადგენელი არ ერევა მხარის იმ მნიშვნელოვან, ფუნდამენტურ შესაძლებლობაში, რომელიც თვითგამორკვევის პრინციპის სახელითაა ცნობილი და რომლის ფარგლებშიც მას შეუძლია საკუთარი ძალისხმევით ჩამოაყალიბოს დავის არსი, გამომწვევი მიზეზები და თვით წესის ასპექტში გამოარკვიოს საკუთარი საუკეთესო ინტერესები. ამდენად, ამ მხრივ, საგამონაკლისო არც მედიაციის პროცესში ჩართული ადვოკატ-წარმომადგენელია, რომელსაც აკისრია ეთიკური ვალდებულება უზრუნველყოს მხარის თვითგამორკვევის შესაძლებლობა.³⁸

სწორედ ამ საუკეთესო ინტერესების მეორე მხარისათვის შეთავაზების სამართლებრივ შედეგებს განუმარტავს წარმომადგენელი მხარეს და აცნობს მას ამით გამომწვეულ დადებით თუ უარყოფით შედეგებს.

მედიაციაში ჩართული ადვოკატ-წარმომადგენელი და მისი როლი დავის წარმატებით დასრულების პროცესში დაკავშირებულია შემდეგ საკითხთან: კლიენტის ინტერესების გატარების ვალდებულება მედიაციაში შეთანხმების მიღწევის მიზნით. მოლაპარაკება არის პროცესი, რომელშიც ერთმანეთს ერწყმის ერთდროულად იურიდიული მომზადება და გამოცდილება, პიროვნულ უნარებს და მხოლოდ ამ ყველაფრის კარგი ნაზავი იძლევა შედეგის მიღების საშუალებას მოლაპარაკებების გზით.³⁹

გამომდინარე იქიდან, რომ მედიაციის პროცესში მხარის საუკეთესო ინტერესების დაცვისა და სამართლებრივი რისკების დაზღვევის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია პროცესში თითოეული მხარისათვის ჩართული იყოს წარმომადგენელი, რომელიც შეაფასებს მხარეთა მიერ ურთიერთგაცვლის საფუძველზე გაჟღერებულ შეთავაზებათა მოსალოდნელ რისკებს, მის სამართლებრივ ბუნებას და განჭვრეტს შეთავაზების საბოლოო სამართლებრივ შედეგს.

აღსანიშნავია, რომ ადვოკატებისთვის მედიაციის პროცესში იგივე სტანდარტი ვრცელდება, რაც სასამართლოში წარმომადგენლობის განხორციელებისას, კერძოდ, დაიცვან საკუთარი მარწმუნებლის საუკეთესო ინტერესი.⁴⁰ დავის დასრულება უნდა მიიღწეს კონსენსუსის გზით და არა შეჭიბრებითი პროცესის ფარგლებში, ეს რიგ შემთხვევაში ადვოკატებისთვის დიდი გამოწვევაა.

მედიაციაში ადვოკატის როლი ისევ და ისევ მხარის დაცვაა, რომელიც ტრანსფორმირებულია და არსებითად განსხვავდება სასამართლო პროცესში მხარის დაცვის სტრა-

³⁷ Witte E. H., Van Quaquebeke N., Eckloff T., Machts als sozialpsychologisches Konzept in Möslein F., Private Macht, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016, 45.

³⁸ წუღიაა ო., თვითგამორკვევა, როგორც ძირითადი ღირებულება მედიაციის პროცესში ეთიკის კონცეფციებსა და სამართლებრივ ნაშრომებში: კონკურენცია დავის მონაწილე მხარეთა ავტონომიასა და შინაარსობრივ სამართლიანობას შორის, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადეული 2017“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 255.

³⁹ Frascogna J., Hetherington H. L., The Lawyer's Guide to Negotiation, American Bar Association, 2009, 2.

⁴⁰ Brown H., Marriott A., ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 405.

ტეგისგან. კერძოდ, საუბარია იმაზე, რომ ადვოკატი მედიაციის პროცესში მხარეს იცავს პროცესში წამოჭრილი სამართლებრივი რისკებისგან და უპირატესად უზრუნველყოფს ამ რისკების დაზღვევას.

მედიაცია ლათინური სიტყვაა და „შუამავლობას“ ნიშნავს,⁴¹ მედიაციის პროცესში ჩართული ადვოკატ-მედიატორი სწორედ მეორე მხარის ინტერესების გამორკვევას უნდა ეცადოს და მიაწოდოს ისინი სამართლებრივად გამართული ფორმით საკუთარ კლიენტს.

მედიაციაში ადვოკატებს უნევთ საკუთარი უნარების, სამართლებრივი მიდგომის, სტრატეგიის ტრანფორმირება, რომელიც ერთიანდება მისი, როგორც ადვოკატ-წარმომადგენლის მოლაპარაკების უნარებში, რომელიც არსებითად მნიშვნელოვანია ამ პროცესში. ამდენად, ის უნარები, რომელიც ადვოკატის წარმატების გარანტია, შეიძლება იყოს სასამართლოში საკმარისი, თუმცა არ იყოს მედიაციის პროცესში სრულფასოვანი წარმომადგენლობისთვის.⁴² ამასთან, მედიაციის დოქტრინაში გამოთქმულია მოსაზრება იმის შესახებ, რომ ადვოკატებს შესაძლებელია გაუჭირდეთ მედიაციის პროცესში წარმომადგენლის როლთან ადაპტაცია.⁴³

ადვოკატის უპირატესი როლი სასამართლოში, საქმისწარმოებისას გულისხმობს მის მიზანმიმართულ მოქმედებას, მოახდინოს მხარის სურვილის სამართლებრივი ფორმულირება და მიაწოდოს იგი იურიდიული ფორმულირებით პროცესში გადაწყვეტილების მიღება პირს - მოსამართლეს. ხოლო მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის მიზანია შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში შეთანხმების პროექტის შედგენა⁴⁴ და მეორე მხარესთან მის ირგვლივ მუშაობა სწორედ ადვოკატის პრეროგატივაა.⁴⁵

ადვოკატ-წარმომადგენლის როლი მედიაციის პროცესში ვლინდება იმდენად, რამდენადაც იგი ეხმარება მედიაციის მონაწილე მხარეს საკუთარი ძალისხმევითა და რესურსით იქონიოს გავლენა მეორე მხარის ინტერესზე,⁴⁶ სხვანაირად, დაეხმაროს მას თვითგამორკვევაში. თავის მხრივ, თვითგამორკვევა, როგორც მედიაციის პროცესის ხარისხის განმსაზღვრელი უმაღლესი სტანდარტი, მხარეს ანიჭებს მაქსიმალური კონტროლისა და არჩევნის შესაძლებლობას.⁴⁷ თვითგამორკვევის პრინციპის არსი მოლაპარაკების პროცესში სწორედ მხარეების აქტიურ ჩართულობაში ვლინდება.⁴⁸

3. მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ჩართულობით გამოწვეული მოსალოდნელი რისკები

ადვოკატის ჩართულობის ერთ-ერთ უარყოფით შედეგად მედიაციის დოქტრინაში მიიჩნევენ იმ რისკის შემცველ ფაქტორს, რომელიც ადვოკატზე კლიენტის გადამეტებულ დამოკიდებულებას გულისხმობს, რაც ბუნებრივია, ხელისშემშლელი იქნება მხარისათვის - თვალი გაუსწოროს დავაში არსებულ რეალურ პრობლემას.⁴⁹

⁴¹ ცეხცვაძე გ., მედიაცია, თბ., 2010, 178.

⁴² Goodman A., Mediation Advocacy, 2nd Ed., Nova, 2010, 1.

⁴³ Clark B., Lawyers and mediation, United Kingdom, 2012, 106.

⁴⁴ Blake S., Browne J., Sime S., The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed., Oxford University Press, Oxford, 2016, 40.

⁴⁵ Brown H., Marriott A., ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, London, 2011, 423.

⁴⁶ Moore C. W., The Mediation Process, 3rd Ed., Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 72.

⁴⁷ მაისუხაძე თ., თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება მედიაციის ეთიკური ურღვეობის უზრუნველყოფის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 171.

⁴⁸ Walker S., Smith D., Advising and Representing Clients at Mediation, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 8.

⁴⁹ Coltri L. S., Alternative Dispute Resolution a Conflict Diagnosis Approach, Second edition, University of Maryland, University College, 2010, 80.

გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს ის საფრთხისშემცველი ფაქტორიც, რომელიც შეიცავს საკმაოდ დიდ რისკს - აწარმოოს მხარემ მოლაპარაკება საკუთარ წარმომადგენელთან და არა მხარესთან, რითაც სრულიად დაიკარგება მედიაციის არსი, რომელიც გულისხმობს მხარეთა შორის ეფექტიანი კომუნიკაციის დამყარების შესაძლებლობას,⁵⁰ რამეთუ მედიაცია სწორედაც ლოგიკური და ინტერაქციული მოლაპარაკების პროცესია.⁵¹

ამასთან, მედიაციის პროცესში ჩართულმა ადვოკატ-წარმომადგენელმა შეიძლება ეს პროცესი გამოიყენოს, როგორც მოწინააღმდეგე მხარის კონფიდენციალური ინფორმაციის მიღების საშუალება.⁵² ბუნებრივია ეს მედიაციის პროცესის ეთიკური ურღვეობის მყარ საფუძველს სერიოზულ საფრთხეს შეუქმნის იმდენად, რამდენადაც მედიაციის ინსტიტუტი უწინარეს ყოვლისა სწორედ კონფიდენციალურობითაა მიმზიდველი.⁵³ მედიაცია, როგორც დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა,⁵⁴ მხარეთა შორის სწორი⁵⁵ ურთიერთობის ჩამოსაყალიბებლად კონფიდენციალურობის პრინციპს მოიაზრებს გადამწყვეტ ფაქტორად და წარმომადგენს კიდევ პროცესისთვის დამახასიათებელ საყრდენ წერტილს.⁵⁶ ამასთან, კონფიდენციალურობის პრინციპი მედიაციის დოქტრინაში მედიაციის პროცესისათვის დამახასიათებელ მნიშვნელოვან სტანდარტად განიხილება.⁵⁷

მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ჩართულობით გამოწვეული მოსალოდნელი რისკები მით უფრო თვალსაჩინოა, როდესაც მედიაციის პროცესში ჩართული ადვოკატისთვის მკვეთრად არ არის გამიჯნული ის უნარები და საკვალიფიკაციო მოთხოვნის სტანდარტები, რომლებიც განასხვავებს ამ პროცესს სასამართლო პროცესისაგან. ასეთ პირობებში არსებობს მაღალი რისკი იმისა, რომ ადვოკატ-წარმომადგენელმა სწორედ საკუთარი ხისტი მიდგომებით დააფრთხოს მოლაპარაკების მხარე, მეტად უარყოფითად განაწყობს კლიენტი, რითაც, ბუნებრივია, პროცესის წარმატებით დასრულების შანსები მინიმუმამდე დაიყვანება. ამდენად, არსებითია განსაკუთრებით მკვეთრი იყოს ის მთავარი ხაზი, რომელიც მიჯნავს ადვოკატის უნარებს ერთ შემთხვევაში სასამართლო, ხოლო მეორე შემთხვევაში - მედიაციის პროცესებში მხარის საუკეთესო ინტერესების დასაცავად და ამ ინტერესების უზრუნველყოფის პროცესში მის მთავარ იარაღად გვევლინება.

4. ადვოკატ-წარმომადგენლის როლი მედიაციის ფუნდამენტური პრინციპების დაცვის ასპექტში

მედიაციის პროცესში ჩართულ ადვოკატ-წარმომადგენელს ეკისრება ვალდებულება ერთდროულად დაიცვას, როგორც ადვოკატის პროფესიასა და საქმიანობასთან დაკავშირებული აღიარებული სტანდარტები, ასევე, განუხრელად დაიცვას და განა-

⁵⁰ *მაისუხაძე თ.*, თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება მედიაციის ეთიკური ურღვეობის უზრუნველყოფის პროცესში, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“*, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 160.

⁵¹ *დემინძე ი.*, განრიდებისა და მედიაციის ინსტიტუტის საკანონმდებლო რეგულირება სისხლის სამართლის პროცესში და მისი ფუნქციონირების ცალკეული სამართლებრივი ასპექტი, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“*, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 126.

⁵² *Coltri L. S.*, *Alternative Dispute Resolution a Conflict Diagnosis Approach*, Second edition, University of Maryland, University College, 2010, 81.

⁵³ *წუღაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, თბ., 2017, 18.

⁵⁴ *ჩიჭაშვიდი ნ.*, სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, *ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2016“*, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 8.

⁵⁵ იგულისხმება ნაკლებად კონფლიქტური ან არაკონფლიქტური.

⁵⁶ *Roberts M. M.*, *Mediation in Family Disputes*, Ashgate Publishing Ltd., Burlington, 2014, 183, შემდგომი მითითებით: *წუღაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, თბ., 2017, 18.

⁵⁷ *Hopt J. K., Steffek F.*, *Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.

ხორციელოს მედიაციის პროცესის ეთიკური ურღვეობასა და სიმტკიცეზე პასუხისმგებელი პრინციპები. ამდენად, საადვოკატო საქმიანობის ცნების და ფარგლების განსაზღვრასთან ერთად მნიშვნელოვანია დადგინდეს მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენელზე, ადვოკატის ზოგადი ეთიკური ვალდებულებების გავრცელების პირობა და მომენტი.⁵⁸

საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“ მე-3 მუხლით ჩამოთვლის მედიაციის წარმართვის იმ ფუნდამენტურ პრინციპებს, რომელთა განუხრელი დაცვა არსებითია მედიაციის პროცესის ეთიკური ურღვეობის ინტერესის დასაცავად და ამავდროულად, პასუხისმგებელია მხარეთა შეთანხმებით მიღებულ კმაყოფილების ხარისხზე. მედიაცია ეფუძნება მხარეთა ნებაყოფლობითობის (გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა), თვითგამორკვევის, კეთილსინდისიერებისა და თანასწორობის, კონფიდენციალურობის დაცვის, მედიატორის დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპებს. მედიაციის პროცესის მიმდინარეობისას წარმოშობილი საკითხები, რომლებიც ამ კანონით არ არის მოწესრიგებული, აღნიშნული პრინციპების საფუძველზე უნდა გადაწყდეს.⁵⁹ თითოეული ზემოხსენებული პრინციპი საკუთარ თავში განსაკუთრებულ შინაარსს მოიცავს, რომლის სიღრმისეული გააზრება არსებითი და გადამწყვეტია პროცესის გამართული და ეფექტიანი წარმართვისათვის.

ნებაყოფლობითობა უპირველესი შესაცნობი პრინციპი და ნიშანია მხარეთა პიროვნული მზაობის, რომ მოლაპარაკებისა და ურთიერთთანამშრომლობის გზით გადაწყვიტონ მათ შორის არსებული დავა.

თვითგამორკვევის ფუნდამენტურ პრინციპთან დაკავშირებით მედიაციის დოქტრინაში არაერთი მოსაზრებაა გამოთქმული, თუმცა ისინი ერთმნიშვნელოვნად უთითებენ მის განსაკუთრებულ როლსა და დანიშნულებაზე ამ პროცესის მიმდინარეობისას. თვითგამორკვევა მედიაციის პროცესში წარმოადგენს დომინანტ პარადიგმულ ნიშანს, რომელიც ანიჭებს ამ პროცესს მაღალ ლეგიტიმაციას, რომელიც თავის მხრივ მხარეთა ნებაყოფლობით აღიარებას ეფუძნება.⁶⁰ სწორედ ამიტომ, სამართლიანია აღინიშნოს ამ პრინციპის გაგება არა ვიწრო, არამედ სისტემური თვალსაზრისით, რომელიც ცხადყოფს, რომ მოლაპარაკების პროცესში ის სხვა ყველა დანარჩენ პრინციპს ფარავს და ეხმარება რეალიზებაში. თვითგამორკვევის პრინციპის უმთავრესი ღირებულება მდგომარეობს იმაში, რომ სწორედ ამ ინტერესთა სიღრმისეული გააზრების შედეგად არის შესაძლებელი ორმხრივი, მხარეთათვის მისაღები შეთანხმების მიღწევა.⁶¹

კონფიდენციალურობა, რომელიც მედიაციის დოქტრინაში აქსიომატურ,⁶² იმანენტურ მახასიათებლადაც კი განიხილება და განსაკუთრებულ ხიბლს სძენს მედიაციის პროცესს.

⁵⁸ ჩანგდაძე ხ., ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 234.

⁵⁹ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 18/09/2019, მე-3 მუხლი.

⁶⁰ Field R., Crowe J., The Central Role of Party Self-determination in Mediation Ethics, the Post is a Version of a Paper Delivered at the 6th ADR Research Network Roundtable, 4 -5 December 2017.

⁶¹ მაისუხაძე თ., თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება მედიაციის ეთიკური ურღვეობის უზრუნველყოფის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 170.

⁶² A Draft of Principles of ADR Provider Organizations, CRP-Georgetown Commission on Ethics and Standards in ADR, 1999, 2000-2002, Principle 1 (Quality and Competence of Services).

5. დასკვნა

მედიაციის პროცესი მზარდი, თანამედროვე ტენდენციით გამოირჩევა იმდენად, რამდენადაც თანამედროვე ცივილიზებულ სამყაროს იგი ბევრი პოზიტიური ნიუანსით ხიბლავს, რაც თანდათან ზრდის და აძლიერებს მის ფესვებს თანამედროვე საზოგადოების სამართლებრივ კულტურაში. იმისათვის, რომ მედიაციის პროცესი კიდევ უფრო ეფექტიანი გახდეს არსებითია პროცესში ჩართული იყოს მოლაპარაკების ორივე მხარისათვის ინდივიდუალურად წარმოდგენილი - ადვოკატი, რომელიც, ერთი მხრივ, პროცესის ხარისხის ინტერესის უზრუნველსაყოფად, რბილი უნარების გამოყენებით ეცდება საკუთარი კლიენტის დახმარებას მედიაციის პროცესისათვის დამახასიათებელი ფუნდამენტური პრინციპების საფუძველზე განახოციელოს მეორე მხარესთან მოლაპარაკება და მეორე მხრივ, საკუთარი სამართლებრივი ცოდნის გამოყენებით დააზღვიოს ის რისკები, რომელიც მოლაპარაკების პროცესში შეიძლება მისი კლიენტის, მოლაპარაკების მხარისათვის შეუმჩნეველი დარჩეს.

ამდენად, პროცესის ხელშემწყობ მექანიზმად, რომელიც კონფლიქტის ეფექტური მენეჯმენტი და მხარეთა მიერ ვალდებულებათა შესრულების მონიტორინგის საუკეთესო საშუალებაა,⁶³ არსებითია მოლაპარაკების მთელი პროცესის განმავლობაში გვევლინებოდეს ადვოკატ-წარმომადგენელი, რომელიც მონოდებული იქნება, მედიაციისათვის აუცილებელი დამახასიათებელი ელემენტის, კანონისა და სამართლიანობის დაცვისაკენ.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, 18/09/2019.
2. ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, დამტკიცებულია საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის საერთო კრების მიერ 2006 წლის 15 აპრილს, 2012 წლის 8 დეკემბრის შემდგომი ცვლილებებითა და დამატებებით.
3. კვაჭაძე მ., გასიგაშვილი ე., ბოჭორიშვილი კ., კოხჩახია ი., ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის კომენტარები ეთიკის კომისიის პრაქტიკაზე დაყრდნობით, თბ., 2011, 14.
4. ღვინძიე ი., განრიდებისა და მედიაციის ინსტიტუტის საკანონმდებლო რეგულირება სისხლის სამართლის პროცესში და მისი ფუნქციონირების ცალკეული სამართლებრივი ასპექტი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 126.
5. მაისუხაძე თ., თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება მედიაციის ეთიკური ურღვეობის უზრუნველყოფის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 160, 170-171.
6. ტყემლაძე ს., მედიაცია საქართველოში: ტრადიციიდან თანამედროვეობამდე, თბ., 2016, 8.
7. ჩანგდაძე ხ., ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 230, 234.
8. ჩიგაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 29, 30-31.
9. ჩიგაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 8.

⁶³ ცეხცვაძე გ. (ხედ.), ახვებაძე მ., ვასაძე ე., თვაუხი ხ., ივანიძე გ., მახაუხი პ., ჟიჟიაშვილი თ., ტაკაშვილი ს., ხუჭუა თ., ჯიბღაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 32.

10. ცეხცვაძე გ. (ხედ.), ახევაძე მ., ვასაძე ე., თვაუჩი ხ., ივანიძე გ., მახაუჩი პ., ჟიჟიაშვილი თ., ტაკაშვილი ს., ხუჭუა თ., ჯიბდაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 32.
11. ცეხცვაძე გ., მედიაცია, თბ., 2010, 178.
12. წუღაია ო., თვითგამორკვევა, როგორც ძირითადი ღირებულება მედიაციის პროცესში ეთიკის კოდექსებსა და სამართლებრივ ნაშრომებში: კონკურენცია დავის მონაწილე მხარეთა ავტონომიასა და შინაარსობრივ სამართლიანობას შორის, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადეული 2017“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 255.
13. წუღაძე ა., ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, თბ., 2017, 18.
14. სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის 2014 წლის 16 ივნისის გადაწყვეტილება, 5.
15. A Draft of Principles of ADR Provider Organizations, CRP-Georgetown Commission on Ethics and Standards in ADR, 1999, 2000-2002.
16. Bäumerich M., Güterichter und Mediatoren im Wettbewerb, Duncker&Humblot, Berlin, 2015, 23.
17. Berkel G., Zur Diskussion gestellt: Deal Mediation als Konfliktbeilegung, Zeitschrift für Konfliktmanagement (ZKM), Verlag Otto Schmidt, Köln, 2018, 61.
18. Blake S., Browne J., Sime S., The Jackson ADR Handbook, 2nd Ed., Oxford University Press, Oxford, 2016, 40.
19. Brown K. L., Confidentiality in Mediation: Status and Implications, Journal of Dispute Resolutions, Issue 2, 1991, 335.
20. Brown H., Marriott A., ADR Principles and Practice, Sweet & Maxwell, Thomson Reuters, 2011, 405, 423.
21. Coltri L. S., Alternative Dispute Resolution a Conflict Diagnosis Approach, Second edition, University of Maryland, University College, 2010, 80-81.
22. Chern C., International Commercial Mediation, Informa London, 2008, 122.
23. Clark B., Lawyers and mediation, United Kingdom, 2012, 106.
24. Dieter A., Montada L., Schulze A., Gerechtigkeit im Konfliktmanagement und in der Mediation, Campus Verlag, Frankfurt/New York, 2000, 33.
25. Frascogna J., Hetherington H.L., The Lawyer's Guide to Negotiation, American Bar Association, 2009, 1-2.
26. Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal on Dispute Resolution, Vol. 2:1, 1986, 45.
27. Field R., Crowe J., The Central Role of Party Self-determination in Mediation Ethics, the Post is a Version of a Paper Delivered at the 6th ADR Research Network Roundtable, 4 -5 December 2017.
28. Garner (ed.), Black's Law Dictionary, Eight Edition, Thomson West, 2004, 1315.
29. Goodman A., Mediation Advocacy, 2nd Ed., Nova, 2010, 5, 25.
30. Hopt J.K., Steffek F., Mediation Principles and Regulations in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 13.
31. Schreiber A., Obligatorische Beratung und Mediation, Duncker&Humblot, Berlin, 2007, 87.
32. Schwarz K., Mediation Collaborative Law – Collaborative Practice, Schriften der Johannes-Kepler-Universität Linz, Trauner Verlag, 2010, 9.
33. Steffek F., Skizzen einer Gerechtigkeitstheorie für das Privatrecht – Individuen, Interessen, Kohärenz, Konsens und Ausgleich in Gedächtnisschrift für Hannes Unberath, Arnold Stefan, Lorenz Stephan., C.H.Beck, München, 2015, 436.
34. Steffek F., Unberath H., (eds.), Genn H., Greger R., Menkel-Meadow C., Regulating Dispute Resolution ADR and Access to Justice at the Crossroads, Hart Publishing, Oxford and Portland Oregon, 2013, 17.
35. Mann V. J., The Mediation Paradox: Collaborative Combat, 2011, 10, <<https://www.jamsadr.com/files/uploads/documents/articles/mann-mediation-paradox-2011.pdf>> [21.12.2019].
36. Margaret S.H., The Blackwell Handbook of Mediation, Blackwell Publishing, Great Britain, Oxford, 2006, 89.
37. Menkel-Meado C., Plapinger E., Model Rule for the Lawyer as Third-Party Neutral, Preamble, CRP Georgetown Commission on Ethics and Standards in ADR, 2002, 3.
38. Menkel-Meadow J.C., Love P.L., Schneider A.K., Sternlight R.J., Dispute Resolution Beyond the Adversarial Model, Wolters Kluwer Law&Business, Aspen Publishers Inc, 2011, 53.

39. *Moore C. W.*, *The Mediation Process*, 3rd Ed., Jossey-Bass Publishing, San Francisco, 2003, 72.
40. *Reuben C. R.*, *The Lawyer Turns Peacemaker*, A.B.A.J, 1996, 54.
41. *Relis T.*, *Perceptions in Litigation and Mediation: Lawyers, Defendants, Plaintiffs and Gendered Parties*, Cambridge University Press, New York, 2009, 65.
42. *Roth B. J.*, *Ethical Considerations for Advocates in Mediation*, *Massachusetts Lawyer's Weekly*, 2005, 2.
43. *Rovine A. V. (ed.)*, *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation*, *The Fordham Papers* 2014, Fordham Law School, Brill – Nijhoff, 2015, 116.
44. *Roberts M. M.*, *Mediation in Family Disputes*, Ashgate Publishing Ltd., Burlington, 2014, 183.
45. *Walker S., Smith D.*, *Advising and Representing Clients at Mediation*, Wildy, Simmonds & Hill Publishing, London, 2013, 3, 8, 55.
46. *Witte E. H., Van Quaquebeke N., Eckloff T.*, *Machts als sozialpsychologisches Konzept* in *Mörslein F.*, *Private Macht*, Mohr Siebeck, Tübingen, 2016, 45, 67.